

NASELJA / OBlici NASELJENOSTI

NASELJE

*** mjesto stalnog ili povremenog
boravka ljudi**

Naselja se razlikuju veličinom, izgledom i funkcijama.

Prema veličini naselja dijelimo na:

- * seoska naselja*
- * mješovita naselja*
- * gradska naselja*

SEOSKA NASELJA

- * stanovništvo se bavi primarnim djelatnostima
- * prevladava niska gradnja

MJEŠOVITA NASELJA

- * naselja koja svojim funkcijama predstavljaju prijelaz sela u gradove
- * pokazuju neki stupanj transformacije sela tj. stupanj urbanizacije
- * nalaze se u okolini gradova i duž prometnica
- * dio su urbanizirane zone

GRADSKA NASELJA

- * stanovništvo se bavi sekundarnim i tercijarnim djelatnostima
- * prevladava visoka gradnje velike gustoće

Prema funkcijama razlikujemo:

- * naselja koja u manjoj ili većoj mjeri uslugama zadovoljavaju samo osnovne potrebe vlastitog stanovništva*
- * naselja koja uslugama zadovoljavaju potrebe vlastitog stanovništva, ali i stanovništva uže i šire okolice*
- * što neko naselje ima veći broj funkcija, ono u pravilu ima i veću centralizaciju, pa u jačoj mjeri služi i okolici*

CENTRALNA NASELJA = naselja u kojima su značajnije koncentrirane uslužne funkcije tercijarnog i kvartarnog sektora; svojim funkcijama koriste i stanovništvu okolnih naselja

2011.
HRVATSKA
6756 naselja
(128 gradova)

2021.
HRVATSKA
6757 naselja
(128 gradova)

SEOSKA NASELJA U HRVATSKOJ

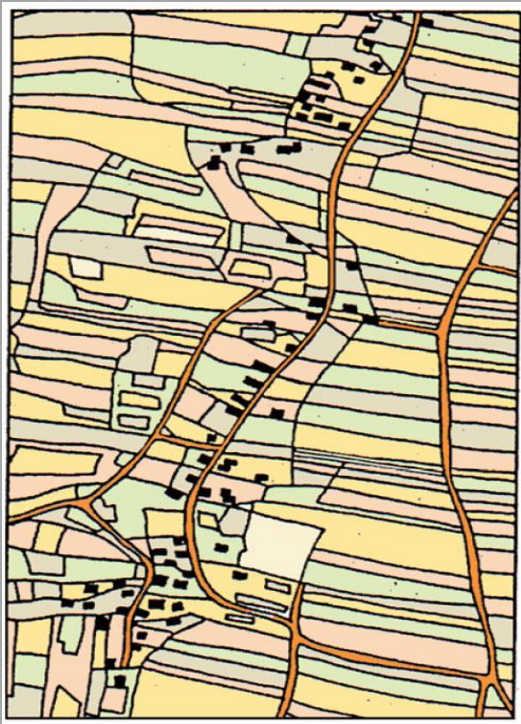
- * 98% svih naselja u Hrvatskoj***
- * u njima živi manji dio stanovništva***
- * većina stalna, manji dio je periodičan***

Prema obliku seoska naselja mogu biti:

- * grupirana (zbijena)***
- * disperzna (raštrkana)***
- * osamljena gospodarstva***

GRUPIRANA (IZDUŽENA)

- * *u nizinskim područjima (Slavonija)*
- * *izdužena uz glavnu prometnicu ili uz rijeku*
- * *planska gradnja; pravilan oblik*

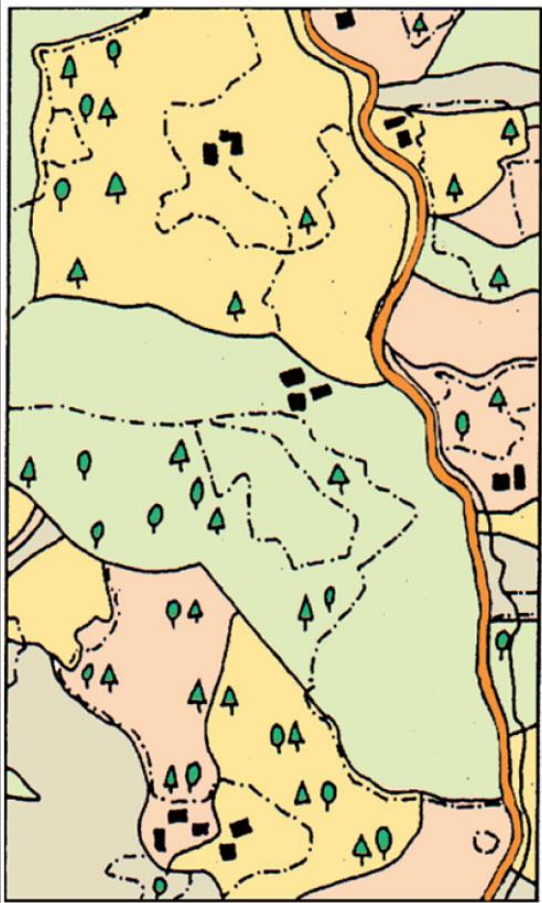

* u Istri prevladavaju mala naselja ili zaseoci i velika grupirana naselja akropolskog tipa (npr. Motovun)

DISPERZNA (RAŠTRKANA) SEOSKA NASELJA

- * uglavnom mala (više zaselaka)*
- * u brdskim, brežuljkastim i planinskim područjima*
- * npr. Hrvatsko zagorje*

OSAMLJENA GOSPODARSTVA

* tipična za planinske prostore

SEOSKI KRAJOBRAZI

Dva su osnovna tipa seoskih krajobraza:

Krajobraz otvorenih polja (openfield / felder)

- * velike poljoprivredne površine*
- * granicu čine uske međe*
- * posjedi se razlikuju prema zasijanim kulturama*
- * prevladava u nizinskim prostorima*

Krajobraz zatvorenih polja (bokaž)

*ograđene parcele

*prisutan u primorskoj Hrvatskoj

SEOSKA NASELJA HRVATSKE

*** depopulacija sela!!!**

✓ pad nataliteta + iseljavanje

*** posljedice depopulacije:**

✓ **deruralizacija** – napuštanje sela kao mjesto življenja

✓ **deagrarizacija** – napuštanje poljoprivrede kao djelatnosti

✓ **senilizacija** – povećanje udjela stanovništva starijeg od 60 godina

Depopulacijski prostori Hrvatske:

***Gorski kotar, Lika,
Istra, Kvarner,
dalmatinski otoci,
Slavonija,
Žumberak,
Dalmatinska zagora***

Važan program revitalizacije hrvatskih sela!

- * zaustaviti iseljavanje i izumiranje kroz razvoj djelatnosti primarnog sektora ili turizma!***